

Argumenter for bibliotekerne

Kommunernes budgetlægning for 2024 er i fuld gang, og i en række kommuner er der udsigt til nedskæringer på bibliotekerne.

Bl.a. er der forslag om lukning af fire-seks filialbiblioteker på Bornholm, og også mange andre steder er der udsigt til større eller mindre besparelser på biblioteksområdet. På Lolland er et forslag om nedlæggelse af to biblioteker til gengæld lige blevet droppet efter massive protester.

Har du lyst til at gå ind i debatten om besparelser på biblioteksvæsenet i din kommune, er her en (ikke udtømmende) liste over argumenter FOR bibliotekerne og MOD besparelser på biblioteksvæsenet:

Biblioteket er en byggesten for demokratiet

Biblioteket giver alle borgere i alle aldre fri og lige adgang til viden og kultur, der ikke er styret af politiske eller økonomiske interesser. Biblioteket er en institution, vi som borgere giver hinanden for at skabe værdi og fremme oplysning, uddannelse, kultur, lighed og social kontakt i samfundet.

Biblioteket understøtter dansk sprog og kultur

Biblioteket giver alle borgere adgang til en bred vifte af litteratur skrevet på dansk til danske læsere – og desuden til en lang række oversættelser af væsentlige værker til dansk. Det er med til at skabe en fælles bevidsthed, der gør det muligt for os som borgere at være enige eller uenige ud fra et fælles udgangspunkt.

Bibliotekerne skaber økonomisk værdi

I Storbritannien viser en undersøgelse i juni 2023, at biblioteker løfter opgaver svarende til en værdi på 30 mia. kr., fordi de ikke alene understøtter børns læsevner, men også hjælper udsatte borgere med it-problemer og skaber værdifuldt socialt samvær.

En tilsvarende konklusion nåede den danske undersøgelse *Folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi* frem til i 2015. Her blev bibliotekerne vurderet til at have en værdi på 6 mia. kr. for borgerne, hvortil kom de besparelser, der opstår gennem bibliotekernes deltagelse i digitaliseringen.

<https://www.fremtidensbiblioteker.dk/folkeskolen>

Bibliotekerne understøtter social mobilitet

Adgang til bøger gennem hele barndommen har stor indflydelse på børns læsefærdigheder. Både højtlesning og selvlesning understøtter børnenes skolegang og senere uddannelsesmuligheder.

https://www.soc.ku.dk/instituttet/nyheder/_kulturens-betydning-for-social-mobilitet/

Ifølge Danmarks Biblioteksforening er unge på ungdomsuddannelser den største brugergruppe på biblioteket, selvom det ikke er dem, der låner flest bøger. De bruger i stedet folkebiblioteket som et mødested, hvor de kan lave studiegrupper og hente viden fra forskellige kilder og hos personalet.

For at blive gode læsere skal børn have nem adgang til både bøger og vejledning

Den internationale læseundersøgelse PIRLS 2021 viser, at danske børn i 4. klasse læser væsentligt dårligere end tidligere. <https://dpu.au.dk/forskning/internationaleundersogelser/pirls/>

Der er flere bud på, hvordan de dårlige resultater skal forklares, men det er afgørende vigtigt for læsningen, at børnene har adgang til et righoldigt og varieret udbud af bøger – også selvom de kommer fra et hjem

uden mange penge. Og det er vigtigt, at der er uddannet personale, der kan rådgive både børn og forældre om læsning og litteratur. Der bliver udlånt flest bøger der, hvor der er adgang til råd og vejledning fra en bibliotekar.

Som det fx fremgår af denne artikel om bibliotekerne i Lyngby-Taarbæk, kan en aktiv indsats på børnebiblioteksområdet have stor betydning for læsningen: <https://bogmarkedet.dk/laeselysten-sprudler-i-lyngby-taarbaek-der-aabner-nyt-bibliotek/>

Papirbøgerne og de fysiske biblioteker kan ikke bare erstattes af eReolen – og slet ikke af Mofibo
Selvom mange titler udkommer som e-bøger og lydbøger, foretrækker de fleste stadig at læse papirbøger. I 2022 udgjorde de fysiske bøger 73 pct. af alle udlån.

eReolen er et godt supplement til de fysiske biblioteker, men kan på ingen måde erstatte dem. Og de kommercielle digitale tjenester med deres mere begrænsede udbud kan slet ikke.

Det er langt fra alle bøger, der egner sig til at udkomme i digital form. Mange illustrerede bøger, herunder billedbøger og en del fagbøger, fungerer bedst på papir. En hel del ældre, specielle eller meget lokale udgivelser er slet ikke tilgængelige digitalt, og de digitale læseløsninger kan være svære at bruge, især for mindre børn og ældre mennesker.

En række undersøgelser peger desuden på, at læsning på papir fremmer fordybelse og forståelse sammenlignet med læsning på skærm. Det gælder ikke mindst i forbindelse med længere sammenhængende tekster.

https://kum.dk/fileadmin/Bogpanel/Pejlemaerker_i_aktuel_forskning_om_laesning.pdf

Biblioteket fungerer bedst, hvis det ligger i nærheden

Jo tættere man bor på sit bibliotek, jo mere tilbøjelig er man til at bruge det. Tal fra Danmarks Statistik viser, at en tredjedel af landets godt 940.000 bibliotekslånere bor mindre end 1 kilometer fra deres lokale folkebibliotek. 60 procent af lånerne bor inden for 2 kilometers afstand. Kun 11 procent af lånerne bor mere end 10 kilometer fra deres bibliotek. Generelt falder andelen af brugere, når afstanden til biblioteket bliver større.

Bibliotekslukninger går især ud over dem, der har sværest ved at transportere sig selv, typisk børn og ældre.

<https://kulturoginformation.dk/perspektiv/nyheder/2021/hver-tredje-laaner-bor-hoejst-1-km-fra-biblioteket>